

FÓRUM ARCHIVÁROV

Do nového roku 1994

Opäť je tu čas bilancovania, čas plánov a zánerov i predsavzatí. Bilancujú archívy aj archivári. Spoločnosť slovenských archivárov taktiež pripravuje hodnotenie svojej činnosti. Naša stavovská spoločnosť vznikla hlavne preto, aby naponáhala rozvíjať slovenské archívnictvo. Členovia Spoločnosti sa môžu a majú vyjadrovať k otázkam archívov i celého slovenského archívnictva. Mali by sme teda na našich stretnutiach i na stránkach Slovenskej archivistiky ako aj Fóra archivárov hovoriť a písať o archívnej problematike. Vieme, že problémov je v slovenskom archívnictve neúrekom, preto by sa k nim mali vyjadriť aj členovia Spoločnosti, ďalší archivári i priaznivci archívnictva. Teda nielen vedúci pracovníci archívnictva a archívov, ktorí majú podstatne viacej príležitostí a možností hovoriť o svojich problémoch, ale aj ďalší pracovníci. Treba využiť sympóziá, semináre, porady, inštruktáže i školenia, ako aj Fórum archivárov na to, aby sa aktuálne archívne problémy v želateľnej miere pertraktovali.

Na tomto mieste upozorňujem na niektoré problémy, ktorých riešenie považujem za akútálne najmä preto, že výrazne ovplyvňujú činnosť Slovenského národného archívu aj niektorých štátnych archívov.

V ostatnom čase sa hovorí medzi archivármi o funkčnom archívnictve. Položme si teda otázku, či je naše archívnicvo funkčné? A čo način chápať pod funkčným archívnicvom? Azda to, že archivári, ktorí vykonávajú prácu užitočnú pre celú societu i jednotlivých občanov štátu a že archívy pôsobia tak vo sfére kultúry a vedy ako aj vo verejnej správe. V súčasnosti (od roku 1990) štátne archívy na Slovensku vykonávajú obrovskú prácu administratívneho charakteru, ktorá vyplýva z realizácie zákonov o rehabilitácii, reštitúcii a reprivatizácii. Archivári v minulosti nemuseli azda nikdy reagovať na také veľké množstvo požiadaviek občanov a inštitúcií ako v ostatných štyroch rokoch. Ďalší, neobvyklý tlak na štátne archívy pochádza od úradov a inštitúcií, ktoré sa ponáhľajú odovzdať do štátnych archívov svoje, nezriedka ešte živé a nesformované registratúry. Ide najmä o registratúry zrušených a reorganizovaných úradov. Slovenský národný archív je nútený preberať takýto nekvalifikovaný materiál vo veľkom množstve. Táto činnosť, spolu s rozsiahlou administratívnou agendou, zamestnáva nezvyčajne veľký počet pracovníkov archívu, takže klasická odborná činnosť archívu takmer ustrnula. V štátnych archívoch neustále pribúda nový, prevažne nekvalifikovaný materiál, avšak počty pracovníkov v štátnych archívoch ostávajú nezmenené. Táto nepriaznivá situácia ovplyvňuje negatívne nielen činnosť archívov, ale strpčuje prácu a život archivárov.

Po vzniku Slovenskej republiky, samostatného a suverénneho štátu v roku 1993, vznikli nové ústredné orgány a úrady štátnej moci, správy a súdnictva. Tieto nové orgány a úrady by si mali zorganizovať, personálne a technicky vybudovať kvalifikovaný systém správy úradných písomností. Aj na doterajších i transformovaných úradoch a inštitúciách verejnej správy, hospodárstva a kultúry je tiež žiadúce reformovať správu úradných písomností. Táto správa písomností na Slovensku v povojnovom období bola na mizernej úrovni. Žiaľ, ani v súčasnosti nie je na lepšej úrovni. Na základe poznatkov z výskumu dejín správy úradných písomností po roku 1526 konštatujem, že v súčasnosti nedosahuje ani úroveň starost-

livosti o registratúry z obdobia vlády posledných Habsburgovcov. Kvalifikovane spravované úradné písomnosti tvoria významnú súčasť informačného systému štátu. Preto nedbanlivosť a podceňovanie starostlivosti o úradné písomnosti treba považovať za prejav nekultúrnosti a odbornej nespôsobilosti pracovníkov úradov.

Dúfame, že Ministerstvo vnútra SR, ktoré disponuje kvalifikovaným personálom v špecializovaných odboroch miestnej štátnej správy a samosprávy, archívnickva a spisovej služby organizačne, materiálovo ale najmä personálne, vybuduje funkčnú spisovú službu vo verejnej správe centrálnej i miestnej a zabezpečí odbornú starostlivosť o registratúry na ministerstvách a iných **ústredných** úradoch Slovenskej republiky. Pracovníci štátnych archívov môžu pri tejto činnosti pomôcť odbornými konzultáciami.

Ak máme nazvať slovenské archívnickvo archívnickvom funkčným, musíme dosiahnuť podstatné kvalitatívne zmeny nielen v samotnom archívnickve, ale aj v tzv. archívnom predpolí a v systéme odbornej správy úradných písomností. Kvalitatívne zmeny v odbornej správe úradných písomností majú vykonať riadiace orgány verejnej správy, predovšetkým orgány vlády SR.

Ďalším podstatným problémom archívov je vedecká činnosť. Ide na jednej strane o rozvoj vlastnej archívnej vedy - archivistiky, a na strane druhej o rozvoj a podporu historického bádania v archívoch. V tejto oblasti aktivity archívov konštatujem istú stagnáciu, ktorú spôsobili vo veľkej miere práve vyššie spomenuté problémy.

Dotkol som sa iba časti archívnych problémov, ktoré znepokojujú zrejme viacerých archivárov. Uvedomujem si, že problémov existuje podstatne viac. Preto vyzývam archivárov, aby si ich neponechali len pre seba, veď všetci prajeme archívom iba to najlepšie. To isté všetkým členom Spoločnosti, ako aj priaznivcom slovenského archívnickva úprimne želá

Elo Rákoš
predseda SSA

Z KONCOROČNÝCH AKTIVÍT ŠOBA LEVOČA

Posledné mesiace uplynulého roka popri bežných archívnych prácach na fondoch a zbierkach, "spríjemňovaných" už tradične nárastom administratívy, sa v našom archíve niesli v znamení zvýšenej aktivity aj v ďalších troch oblastiach. V hospodárskej sfére to bola predovšetkým rekonštrukcia strechy dvorného traktu 3. budovy archívu. Po stavebnom konkurze uskutočnenom v polovici septembra 1993 sa s prácami začalo až o dva mesiace neskôr. Po istej finančno-rozpočtovej neistote sa konečne práce sľubne rozbehli aj vďaka "milostivej" zime sa mohol plánovaný objem prác (za vyše milión korún) realizovať. Ostáva len dúfať, že rozbehnutá akcia bude pokračovať aj v roku 1994 a 1995. Po rekonštrukcii celej budovy by totiž archívu odpadli priestorové problémy na ďalšie štvrtstoročie, východ republiky by bol zabezpečený reštaurátorskými dielňami na konzervovanie a reštaurovanie dokumentov a podstatne by sa zlepšili aj študijné podmienky bádateľov.

V oblasti mikrofilmovania sa finišovalo na cirkevných matrikách z regiónov Šariš, Zemplín, Abov a Gemer. Medzinárodná dohoda medzi MV SR a Genealogickou spoločnosťou v Utahu (uzavretá na dva roky) predpokladala prefilmovanie a skopírovanie cca 400.000 fólií matrik. Vzhľadom k tomu, že sa jednalo o prvú dohodu takéhoto druhu, je pochopiteľné, že sa za pochodu museli riešiť mnohé neočakávané a nepredpokladané problémy. Náročnosť úlohy bola o to väčšia, že spomínaná spoločnosť sa uspokojila s prácou iba dohodnutej, t.j. mimoriadne vysokej kvality. Na druhej strane výsledkom dohody bolo zariadenie fotolaboratória ústavu najnovšou mikrofilmovacou, kopírovacou a vyvolávacou technikou, ako aj dodaním kvalitného čítacieho prístroja na mikrofilmy pre bádateľov. Konečne, naše skúsenosti a poznatky v tomto smere sa premietnú aj do ďalšej dohody s uvedenou spoločnosťou, ktorá sa uzavrie v roku 1994 a pri ktorej mikrofilmovanie bude zabezpečovať ŠOBA Byľča.

Poslednou oblasťou, ktorá neplánovane odčerpala istú časť energie pracovníkov archívu bola výstava poloník v poľskom Nowom Targu. V roku 1993 sa totiž sľubne rozbehla spolupráca dvoch miest po stranách poľsko-slovenskej hranice

- Levoče a Nového Targu. Inšpiráciu k spolupráci dali dve záujmové združenia ľudí z oboch strán hranice: "Spišský dejepisný spolok v Levoči" a "Podhalanskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk". Prvé kontakty a návštevy sa uskutočnili na poli kultúry a histórie. Zástupcovia ŠOBA Levoča pri tom nechýbali, ba naopak, hlavne PhDr. Ivan Chalupecký (ako predseda SDS) v tomto smere vyvíjal príkladnú aktivitu. Keď prišli v septembri 1993 poľskí priatelia s návrhom usporiadať v Novom Targu výstavu dokumentov z fondov ŠOBA Levoča, viažúcich sa k poľsko-slovenským vzťahom, ich záujem sme uvítali. Chápali sme to ako jeden z prvých krokov k nastoleniu priateľských vzťahov medzi susednými regiónmi Spiša a Podhalia, ale zároveň aj ako prezentáciu archívneho bohatstva nášho ústavu. Pravda, mohlo ísť iba o výstavu kópií archívnych dokumentov. Ich výber a texty pripravil kolega Chalupecký, pričom ich rozdelil do 6 častí:

I. Zálohovanie častí Spiša Poľsku (1412 - 1772)

- listiny uhorských a poľských kráľov týkajúce sa zálohovaných miest
- obchodné spory medzi Spišom a Nowym Saczom
- agenda a korešpondencia týkajúca sa daní zálohovaných miest
- presuny vojsk

II. Poľsko a Levoča (1529 - 1730)

- listy kráľov a korešpondencia Levoče s poľskými mestami

III. Kolégium piaristov v Podolínci (1649 - 1827)

- dokumenty o založení a daroch pre kolégium
- ukážky z prác študentov
- dokumenty o študentoch a učiteľoch

IV. Slovensko-poľská hranica (1580 - 1921)

- hraničné spory medzi Poľskom a Uhorskom
- udalosti na Dunajci začiatkom 20. rokov

V. Dokumenty zo slovenských obcí Spiša pričlenených roku 1920 k Poľsku (1772 - 1891)

- ukážky z urbárov obcí a odtlačky pečatí

VI. Obrazové dokumenty

- mapy, veduty hradov Ľubovňa, Nedeca

Vernisáž výstavy v Novom Targu sa uskutočnila 11.11.1993 v deň štátneho sviatku Poľskej republiky, čo len zvyšovalo jej význam. Potvrdzovala to aj účasť najvyšších

predstaviteľov oboch zainteresovaných miest na otvorení výstavy i srdečné prijatie levočskej delegácie v Poľsku. K slávnostnej atmosfére prispelo taktiež udelenie čestnej nedaily mesta Nového Targu dr. Ivanovi Chalupeckému. O úspechu výstavy svedčí aj fakt, že v decembri putovala do ďalšieho poľského mesta - Nového Saczu.

František Žifčák

Archiválie áno, či nie?

V mojej nie dlhej praxi archivára v ústrednej spisovni na jednom ministerstve Slovenskej republiky sa popri naozaj radostných stránkach tejto peknej práce stretávam občas s istými nedorozumeniami, ktoré vyplývajú z jednoduchého zaniežania si pojmov, z nesprávneho používania termínov.

Samozrejme najčastejšie si spolupracovníci, ale i ľudia prichádzajúci na náš úrad zvonka zamieňajú ústrednú spisovňu s archívom a naopak, a v tej súvislosti i kompetencie a možnosti týchto dvoch zariadení (dochádza k zbytočnému napätiu, k časovým stratám, sklamaniam).

Podobné je to ovšem aj s inými pojmi. V ostatnom čase sa stalo módnym na našom úrade používať slovo archiválie tam, kde by patrilo označenie archívne dokumenty. Pretože som mal pocit, že ide pôvodne o český výraz a viem, ako sa "prekladajú" - transponujú české slová do slovenčiny, chcel som si význam termínu archiválie kontrolovať, preveriť. Prezrel som teda niekoľko slovníkov, napríklad: Pravidlá slovenského pravopisu 1953; Slovník slovenského jazyka 1959, 1971; Praktická príručka slovenského pravopisu 1973; Slovník cudzích slov 1979; Česko-slovenský slovník 1979; Krátky slovník slovenského jazyka 1987; atď.

Zistil som, že slovenčina naozaj výraz archiválie pozná a aj používa. A hoci výraz archiválie je použitý napríklad i v slovenskom preklade zákona ČNR čís. 97/1974 Zb., kde vlastne úplne nahrádza termín archívne dokumenty zo

slovenského archívneho zákona, slovenské slovníky vymedzujú väčšinou pre tento termín trochu iný, menej špecifický význam, ako preňho vyplýva z nášho zákona. Napríklad podľa Slovníka slovenského jazyka 1959, 1970: archiválie, - í, - iám, - iách, ž. ponn. - dôležité spisy, písomné pamiatky, knihy a listiny uložené v archíve. Podobne sa uvádza aj v iných citovaných slovníkoch. Tieto atribúty archiválií nezodpovedajú hlavným znakom archívneho dokumentu tak, ako to postuluje z našich autorov napríklad E. Rákoš (Preberanie archívnych dokumentov do archívu, SA, 1992/2). On pokladá za základné znaky archívneho dokumentu historickú hodnotu, provenienciu, jedinečnosť a archivitú. Naproti tomu považuje za pomýlený názor, že všetko, čo už je v archíve uložené, tam i patrí, lebo existencia dokumentu v archíve je len jedným a to ešte neúplným znakom archívneho dokumentu.

Na záver možno povedať, že tento výraz, termín tu je, existuje. Ale ak on aj je z jazykovedného hľadiska správny, nyslím, že sa ukazuje ako nie veľmi užitočný a platný z hľadiska archívnictva, keď sa používa tak, že veci nevyjasňuje, ale znejasňuje.

Má teda termín archiválie svoje opodstatnenie, alebo nemá? Jeho nejasný - zavádzajúci význam zrejme viac škodí ako osoží. Azda by bolo vhodné, ak by sa s týmto tak letmo načrtnutým problémom zaoberali profesionálni archivári, prípadne archivárska terminologická komisia. Treba pouvažovať, či je rozumné nechať tak nevhodne použitý výraz v slovníku slovenského jazyka, či ho naplniť iným, z archívneho hľadiska jasnejším, účelnejším významom. Otázka zostáva otvorená ...

Peter Jurčo

Automatizácia v SNA

V snahe urýchliť zdokonaľovanie informačných činností archívov, podal SNA v apríli 1993 žiadosť Fondu Pro Slovakia o finančný príspevok na skvalitnenie Automatizovaného informačného archívneho systému. Fond Pro Slovakia je štátnym fondom kultúry, to znamená, že prideliuje finančné čiastky z časti štátneho rozpočtu určenej na rozvoj kultúry - pre realizáciu konkrétnych projektov predložených kultúrnymi inštitúciami, popri prípade jednotlivcami. Napriek tomu, že archívy nepatria do rezortu kultúry, zástupcovia Fondu kladne prijali našu argumentáciu o SNA ako národnej kultúrnej ustanovizne a zaradili našu žiadosť do prejednávania. Vďaka pochopeniu členov predsedníctva Fondu sa v júni 1993 rozhodlo o pridelení čiastky 70 000.- Sk pre účely skvalitnenia Automatizovaného informačného archívneho systému v SNA. Začiatkom septembra 1993 vedenie SNA zakúpilo za vyššie uvedenú sumu počítač (PC vybavený základnou doskou 386/40/128ch/4 MB RAM, HDD 420 MB, tlačiarňou Epson Stylus 800, klávesnicou, monitorom, VGA kartou, FDD 3,5" a FDD 5,25") konkrétne do Oddelenia archívnej informatiky pre realizáciu subsystému AIAS - "Archívna knižnica". V najbližšej budúcnosti je možné prepojiť tento počítač s bádateľňou pomocou terminálu (tento zámer je podmienený vytvorením vhodného programu pre bádateľňu). Kapacita HDD - 420 MB nám umožňuje použiť tento počítač ako centrálny počítač (čiže Server) siete, ktorú môžeme vytvoriť vzájomným prepojením existujúcich počítačov a dokúpením zodpovedajúceho sieťového programového vybavenia. Vyhudovanie počítačovej siete je ďalším krokom k realizácii Projektu AIAS, schváleného v r. 1988.

V súčasnosti sa v SNA uvažuje aj o možnosti zakúpenia scanneru, ktorý by mohol nahradiť zastaralú techniku mikrofilmovania a zároveň by sa stal súčasťou plánovanej počítačovej siete. Scanner je snímač obrazu, schopný snímať a uchovávať v pamäti počítača - v závislosti na type - 4 až 120 strán za minútu. Nasnímaný obraz sa samozrejme dá prezerať na obrazovke monitoru a kedykoľvek vytlačiť pomocou tlačiarne. Vzhľadom na vysokú náročnosť scanovania na kapacitu pamäte je nutné použiť na tieto účely

vysokokapacitné optické disky. Životnosť týchto diskov sa dnes odhaduje na minimálne 300 rokov. Pri rozhodovaní o použití alebo nepoužití výpočtovej techniky na uchovávanie archívnych dokumentov neobstojí ani námietka o rýchлом zastarávaní tejto techniky, pretože rovnako rýchlo zastaráva akákoľvek iná technika (napr. mikrofilmovacia).

Zavedenie počítačovej siete a zapojenie scanovacieho pracoviska do archívneho informačného systému by výrazne ovplyvnilo kvalitu našich činností, pretože klasický spôsob vyhotovovania evidenčno-vyhľadávacích pomôcok, vyhľadávania a poskytovania rôznych informácií, nemôže už na dostatočnej úrovni uspokojiť požiadavky či už odbornej alebo laickej verejnosti.

Silvia Kapráliková

Počítače v knižniciach archívov SRN

Od 1. júla 1993 došlo k významným zmenám v práci vedeckých príručných knižníc Spolkového archívu v Koblenzi. Pri katalogizácii knižničných fondov došlo k zrušeniu doteraz platných "Pruských inštrukcií", ktoré boli nahradené novými "Pravidlami na abecednú katalogizáciu vo vedeckých príručných knižniciach Spolkového archívu v Koblenzi". Išlo tu o zavedenie automatizovaného knižničného systému, nazvaného Allegro C, ktorý začal nahrádzať dovtedy používané abecedné, systematické a miestne katalógy. Allegro C je balík programov, ktorý bol vyvinutý v Univerzitnej knižnici v Braunschweigu, pričom dnes sa už používa vo vyše 500 knižniciach v celom Nemecku. Spolkovému archívu bol ponúknutý nadáciou Friedricha Eberta v Bonne (Friedrich-Ebert-Stiftung) a to najprv pre potreby knižnice základiny pre utvorenie bázy Archívu strán a masových organizácií bývalej NDR.

Vlastná katalogizácia so systémom Allegro C uľahčuje prácu pracovníkom knižnice a v konečnom dôsledku aj bádateľom pri vyhľadávaní. Práca je značne efektívna. Namiesto doterajších abecedných, systematických a miestnych katalógov, pre ktoré sa museli vyhotovovať záznamové karty, nastupuje systém, kde

sa každý knižný titul zdokumentuje len jedenkrát. Uvedené údaje sa ďalej automaticky spracúvajú, pričom preberajú funkcie doterajších katalógov. Abecedný index v novom systéme nahrádza pôvodný abecedný katalóg a umožňuje o.i. aj vyhľadávanie údajov o osobách, o ktorých boli jednotlivé knihy písané. Tento index je doplnený indexom korporácií a združení. Systematický index nahrádza systematický katalóg a register signatúr nahrádza doterajší miestny katalóg. Súčasne sa vytvára register hesiel, ďalej register titulov, vydavateľov, tlačiarní a rokov vydania jednotlivých kníh. Pre užívateľa sa tým otvára veľká škála kombinácií pri vyhľadávaní požadovaného titulu knihy. Túto je možné vyhľadať pomerne rýchlo, napr. len na základe udania autora a vydavateľa alebo titulu knihy a roku vydania, prípadne vydavateľa a príslušného hesla, vychádzajúceho z titulu publikácie.

V súčasnosti sú v knižnici Spolkového archívu v Koblenzi inštalované dva personálne počítače, do jedného sa vkladajú údaje o jednotlivých knihách a druhý slúži bádateľom pre samostatnú rešeršnú činnosť.

Systém Allegro C je vhodný aj na výmenu dát s inými systémami. Táto flexibilita umožňuje jeho použitie nielen pri katalogizácii v knižnici, ale aj pri práci s archívnymi fondami. V archíve sa mnohokrát nachádzajú tlače, ktoré sú z pohľadu knižnice považované za súčasť knižničného fondu a z archívneho hľadiska sú zároveň súčasťou archívnych fondov! Takéto publikácie nie sú uvedené v tradičných knižných katalógoch, čím je rešeršovanie jednotlivých knižných titulov značne zdĺhavé a časovo náročné. Za pomoci programu Allegro C sa môžu rôzne uložené tlače sumarizovať pomocou katalógu a tým uľahčiť vyhľadávanie. Uskutočňujú sa prvé pokusy s vytváraním katalógov k archívnym zbierkam, ako napr. k rozsiahlej zbierke Úradných tlačí alebo ku tlačiam, ktoré sú súčasťou zbierky súdobej dokumentácie alebo vojensko-historických zbierok. V štádiu skúšok je tiež použitie systému pri novom spracovávaní Mommsenovej pozostalostnej dokumentácie.

Budeme používať stály papier pri tvorbe dokumentov?

Problematika starnutia a degradácie kyslých papierov, ich nedostatočná odolnosť voči starnutiu a problémy, ktoré sú spojené s ich ochranou pri dlhodobom uložení sú archivárskej verejnosti dobre známe. Rovnako i riešenie, na ktorom sa zhodujú všetci odborníci, a ktoré by pre budúcnosť zachránilo informácie na papierových nosičoch. Je ním používanie stálych a trvanlivých papierov a písacích či tlačových látok už pri samotnej tvorbe potenciálnych dokumentov a hodnotných kníh. Tieto problémy rovnako znepokojujú archivársku, knižničnú i širšiu kultúrnu verejnosť na celom svete.

Preto sa odborníci v oblasti ochrany dokumentov a kníh usilujú predovšetkým o vytvorenie vhodných noriem, ktoré by špecifikovali také vlastnosti papiera, aby ho bolo možné považovať za stály a trvanlivý, t. j. aby sa jeho mechanické, fyzikálne, chemické a optické vlastnosti v priebehu starnutia významne nemenili, resp. menili len minimálne v špecifikovaných a limitovaných hraniciach.

Základnou praktickou podmienkou je výroba a teda dostupnosť takéhoto papiera v dostatočnom množstve a prijateľnej cene v porovnaní s doteraz vyrábaným kyslým papierom. Ak sú splnené tieto dve základné podmienky, nič už nebráni používaniu takéhoto papiera v praxi a všetky konzervačné laboratória na svete budú mať vyriešený jeden zo svojich základných a najväznejších problémov.

V uplynulom roku bolo v laboratóriách Slovenského národného archívu v Bratislave ukončené testovanie niektorých druhov papierov, vyrábaných v Severoslovenských celulózkach a papierňach Ružomberok, z hľadiska stálosti a trvanlivosti a ich odolnosti voči starnutiu. Výsledky ukázali, že alkalický papier, glejený alkykjeténdimérovými glejivami a plnený uhličitanom vápenatým, vyrábaný najmä na papierenskom stroji č. 8 v SCP Ružomberok, nielen spĺňa, ale i vysoko prekračuje požiadavky novoprijatej medzinárodnej normy ISO 9706 pre stály papier.

Táto problematika bude témou odborného seminára "Používanie stáleho papiera z produkcie SCP Ružomberok v štátnej administratíve SR a pre archívne a knižničné účely", ktorý sa bude konať 16. 2. 1994 v Slovenskom národnom archíve v Bratislave od 10.00 hod. Jeho poriadateľmi sú Slovenský národný archív, Ministerstvo vnútra SR - Odbor archívnictva a spisovej služby a SCP Ružomberok. Seminár odkľúči JUDr. Dáriuš Rusnák, riaditeľ SNA. Vyhodnotenie stálosti a trvanlivosti papiera z SCP Ružomberok bude témou príspevku J. Hanusa zo SNA. Informácie o výrobe papiera v SCP Ružomberok poskytnú vo svojej prednáške riaditeľ podniku Ing. Igor Vince. Aktuálnou témou súčasných i pripravovaných legislatívnych opatrení na používanie stáleho papiera v štátnej administratíve sa bude zaoberať PhDr. Ladislav Vrteľ, CSc. z OA SS MV SR. Používanie stáleho papiera, ale i širšie súvislosti problematiky predarchívnej starostlivosti budú témou príspevku Mgr. Márie Kačkovičovej "Ľudský faktor v predarchívnej starostlivosti".

Popoludní bude prezentácia holandskej firmy Multipak, ktorá sa zaoberá problematikou ochrany kníh a dokumentov. Príspevok i praktickú ukážku vákuového balenia dokumentov a kníh do fólie, odolnej voči pôsobeniu mechanických účinkov, pliesní i vlhkosti bude demonštrovať p. Gé Nijenhuis z Holandska. Na záver seminár zhodnotí a uzavrie PhDr. Peter Kartous, CSc., riaditeľ OA SS MV SR.

Na seminár sú pozvaní zástupcovia archívov a knižníc zo Slovenska i okolitých štátov, predstavitelia rezortov štátnej správy, významných bánk, podnikov, spoločností, atď. Organizátori počítajú približne so 180-200 účastníkmi.

Všetky odborné i organizačné informácie týkajúce sa uvedeného seminára rád podá všetkým záujemcom Jozef Hanus, Slovenský národný archív, Drotárska 42, 817 01 Bratislava, tel. 311 446, 311 321, fax. 312 533.

Jozef Hanus

Z myšlienok archivárov

Archív je najvzácnejšou drahocennosťou krajiny

Viliam, knieža bavorské

Archivár má byť verný, mlčanlivý, usilovný, vzdelaný, nadaný, s dobrým úsudkom, múdry a obozretný, minimálne 30-ročný, opatrný a prezieravý a má ovládať vedomosti právnické, historické a z chronológie

Jan Josef Klausner, archivár
českého gubernia

Archivár ochraňuje predovšetkým základné písomnosti panovníckeho domu, jeho právne nároky, dokumenty o rokovaníach so zahraničím, listiny a k nim patriace dokumenty..., avšak neslúži na umiestnenie a spravovanie bežných písomností; tieto sa majú spravovať vždy pri úradoch štátnych a dvorských, aby slúžili každodenným požiadavkám a potrebám

Theodor Antonín Taulov
z Rosenthalu

Spisy potrebné pre administratívnu činnosť v žiadnom prípade nepatria do archívu

Archivár z Bambergu

Prevzatím živých písomností preberá archív aj úlohy spisovne pôvodcu

Sinkovics I.

Dokonalý poriadok archívu spočíva v jeho usporiadaní

Ahasver Fritsch

Najznamenitejšou vecou v archíve je, aby vedúcim archívu bol archivár

Ahasver Fritsch

Najlepšou archívnu zásadou je nemať žiadnu zásadu

Eugenio Casanova

Najzávažnejším znakom archívneho fondu je jeho individualita

Kazimier Konarski

Registratúra nie je len odrazom a pamäťou, ale aj chrbticou úradu, informačným strediskom jeho činnosti

Kazimier Konarski

Najobvyklejšou chybou archivárov je uponáhľanosť v archívnej práci, spôsobenou zbytočnou snahou čo najskôr sprístupniť archív

Hilary Jenkinson

Archivár je predovšetkým služobníkom svojho archívu a len na druhom mieste je služobníkom bádateľov

Hilary Jenkinson

Archívne dokumenty majú dva hlavné rysy, podľa ktorých sa majú skúmať a analyzovať: neustrannosť a autentičnosť

Hilary Jenkinson

Archívny systém je systémom otvoreným ale zároveň koncovým: preberá dokumenty, aby ich trvale uschoval. Materiál v archíve však neustále pribúda, čo znamená, že postupne pohltí ostatné časti archívneho systému do takej miery, že archívny systém ustrie v pohybe a dostane sa do nebezpečenstva dokumentovej smrti

Tomáš Fiala

Vlastné archívne metódy nemôžu byť v žiadnom prípade nahradené použitím prostriedkov modernej informačnej techniky: tieto môžu prísť k slovu až po spracovaní archívneho materiálu konvenčným spôsobom

T.R. Schellenberg, USA

Archivár má byť strážcom nielen hmotných archiválií, ale aj nehmotných súvislostí, ktoré medzi nimi existujú a ktoré archivár pri svojej práci odkryl. Radením archiválií archivár vytvára súvislosti. Ide o to, aby to boli súvislosti pravé a nie falošné. Rekonštrukcia a výstavba archívneho fondu nie je púhe remeslo, ale veda, s prvkami umenia. Môžu totiž exisovať fondy bezduché a deformované, ale tiež fondy svojím spôsobom krásne

František Hoffmann

V. Klimentová, Lexikon ohrozených druhů strašidel lesních, lučních a domácích, Praha 1992.

DOPISNÍČEK

TICHÝ

EPISTULUS

SILENS

Je jemný, malý skřítek, který si libuje v archivních materiálech a starých dopisech. Má rád ticho a samotu. Žije v šeru starých polic, za tlustými svazky slovníků a jiné naučné literatury, nebo v krabiciích se starou korespondencí. Živí se pravděpodobně klišem z knižních vazeb a tiskafskou černí. Proti ostatním skřítkům je velmi subtilní a útlý. Je plachý a není snadné získat jeho náklonnost. Ve styku s lidmi dává přednost klidným, tichým badatelům, ke kterým dokáže cítit sympatie. Pokud získá jeho důvěru, dokáže být velmi užitečný pro vědeckou práci, při vyhledávání dárno zašantročených rukopisů a vzácných písemných dokumentů. Jestliže ho však někdo vyruší svým hlučným chováním, dokáže mu bádání zkomplikovat tisícerým způsobem. Sám je velmi vzdělaný a mívá přehled o časovém úseku často i několika století. Dožívá se totiž velmi vysokého věku. Není schopen se přizpůsobit žádnému přestěhování. Není proto radno stěhovat archivy a knihovny z místa na místo, mohlo by dojít k úhynu Dopisníčka tichého.

Redakcia v Slovenskom národnom archíve v Bratislave. E.Rákoš, F.Bokes, J.Hanus
O.Čukanová, R.Hanusková. M.Urbančok. Vychádza 10-krát ročne. Náklad 130 ks.